

כמה אהבה והתרפקות גילה הקב"ה לבני ישראל בעיצומו של החרבן!!!

לבעלים תכלית ורצון בהכלי שרוצה לשובו, עדיין הם שלו קודם שנשברו, ואינו יוצא מרשותו כלל.

"וזהו דהצדוקי הראה לו 'עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מיניה', וכוונתו היתה שהקב"ה סילק רשותו מהם לגמרי ואינם עוד ברשותו, שהשליכם לגמרי. ועל זה ענה לו ר' יהושע בן חנניה, שזה היה שייך לומר רק אם הקב"ה היה מוסרם לבבל בגלות ולא היה איכפת ליה כלל במה שיעשו המה (-הבבלים) בהם (-בישראל), אם ירצו ישתעבדו ואם ירצו ייטיבו להם, אולם - הראה לו ריב"ח - ד'עוד ידו נטויה' עלינו, והיינו דשלחם לגלות לתכלית וכוונה לסבול שמה יסורים ונענשים שם, וא"כ הרי הוא כמו זורק כלי לשברו, דהם שלו ואינו יוצא מרשותו."

"וזהו גם כוונת המדרש (איכה א טו) על הפסוק "היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח, הא אם היו מוצאים מנוח לא היו חוזרים חלילה", פירוש, דהיה סילוק רשות, ומזה שסובלים תמיד היא הוכחה דעדיין הם ברשותו כבראשונה, וישב להם עוד."

"וזהו כוונת הפסוק שלח מעל פני יצאנו. והיה כי יאמרו אליך אנה נצא (ירמיהו טו, א-ב) - פירוש, באיזה בחינה היא היציאה, ואמרת אליהם כה אמר ה' אֲשֶׁר לַמָּוֹת לַמָּוֹת וְאֲשֶׁר לַחֲרָב לַחֲרָב וְגו' (שם) - פירוש, שלא תהיו סבורים שאני משלח אתכם ויהיה לכם כפי שיזדמן אם לטוב אם למוטב, רק כוונתי בשילוחי זה לתכלית, ויש לי רצון בו שיהיה דוקא לחרב ולרעב, והוא מופת שלא גירשם לגמרי."

"וכדאי בסנהדרין (קה). "באו עשרה בני אדם וישבו לפניו (-לפני הנביא), אמר להם (-לישראל) חזרו בתשובה, אמרו לו, עבד ששחררו רבו ואשה שגירשה בעלה כלום יש לזה על זה כלום, אמר לו הקב"ה לנביא לך אמור להם אי זה ספר קריתות אמכם אשר שלחתיה (ישעיהו נ, א), ר"ל, דהשילוח הרי לא היה כלל בבחינת גירושין, עכת"ד."

הדברים תואמים להפליא את פירושו של הרבינו יונה על הפסוק אמו מסיים ירמיה הנביא את מגילת איכה, כי אם מאס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד (איכה ה, כב), והק' **רבנו יונה** (מס' ברכות בפרק אין עומדין) שלכאו' יפלא, שהרי בדרך כלל נהוג בנביאים שמסיימים בדבר טוב, ולמה אם כן בחר הנביא לסיים הכא את מגילת איכה בדברי תוכחה.

וכתב הרבנו יונה לתרץ, וז"ל: "לכן מאי דכתיב כי אם מאס מאסתנו וגו' אינו תוכחה, אלא כך רצה לומר, 'כי אם מאסתנו' האם אנחנו מאוסים בעיניך, זה ודאי אינו, שהרי 'קצפת עלינו עד מאד', פי', מאחר שהקב"ה מכה אותנו ומביא עלינו כ"כ הרבה צרות. כלומר, שלא היתה השנאה כ"כ שלא תשוב אלינו ותמאוס אותנו, כמו הדבר המאוס שאין אדם רוצה בה כלל, אלא קצפת עלינו עד מאוד", עכ"ל.

« איזה סוג שילוח, שלחה הקב"ה את כנסת ישראל?? »

עד"ז כתוב בספר **ערוך לנר** (סוף מסכת מכות) - במסגרת דרוש לחבר את סוף המסכת לתחילת המסכת - מאמר ארוך בנידון הזה, וכתב בזה"ל: "והנה בתחילת דברי המסכתא 'כיצד העדים נעשים זוממים, מעידין אנו

« הכרובין היו מעורין זה בזה בשעת החרבן!! »

אי' בגמ' יומא נ"ד: "אמר ריש לקיש בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, הוציאן לשוק ואמרו ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קלה יעסקו בדברים הללו, מיד הזילום שנאמר **כָּל מִכְבְּדֵיהֶם יִזְלוּהוּ כִּי רָאוּ עֲרוֹתָהּ** (איכה א, ח).

והק' המפרשים, הרי כתוב בפרשת תרומה והיו הכרובים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַל סִכְכִּים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים (שמות כה, ט). והק' **חז"ל** (בב"ב צט), שאנו מוצאים שהכרובים שעשה שלמה המלך לבית עולמים היו פניהם אל הבית ולא איש אל אחיו, כמו שנאמר **כְּנָפֵי הַכְּרֻבִים הָאֵלֶּה וְגו'** והם עומדים על רגליהם ופניהם לְבֵית (דברי הימים ב' ג, יז).

ותי', "לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום". ומפרש הרשב"ם "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום הם הופכים פניהם זה לזה, דוגמת אוהבים זה לזה, סימן שהקב"ה אוהב את ישראל, ובתחילה כך נעשו פנים אל פנים, כדי שתשרה שכינה בישראל, וישראל עשו רצונו של מקום. ושאין עושין הופכים פניהם לבית על ידי נס".

הרי מפורש שבשעת החורבן היו הכרובים דוקא עומדים פניהם איש אל אחיו, ולא כמו שאמרו חז"ל שבשעת כעס נעשה נס והכרובים הפכו פניהם להיכל, ולא היו עומדים איש אל אחיו.

« מה ההבדל בין המניח כלי ברה"ר סתם, למניחו במטרה לשובו...! »

והנה אי' בגמ' (חגיגה ה:) כדלהלן: "רבי יהושע בן חנניה הוה קאי בי קיסר, אחוי ליה ההוא אפיקורסא, עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מיניה, אחוי ליה ידו נטויה עלינו", והק' על זה **המהרש"א** וז"ל: "והאי לישנא ד'ידו נטויה עלינו' מצינו לו בספר ישעיה בכמה מקומות דכתיב **בְּכָל זֹאת לא שָׁב אָפוּ וְעוֹד יְדו נְטוּיָה** (ישעיהו ה, כה), ובכל המפרשים מבואר שהכוונה היא ידו נטויה לרעה ח"ו, ואם כן למה רמז לו לאפיקורס בלשון הזה, שמרמז על רעת וצרת כלל ישראל, וכמו שרמז לו האפיקורס לר' יהושע בן חנניה, ולא לטובתם.

הבית הלוי (ש"ת ח"ג חלק הדרושים דרוש ז) עומד על השאלה הזאת, וכ' לבארו באופן נפלא בזה"ל: "...ובארנו (לתרץ קושית המהרש"א) על פי מה שכתב הטור (חושן משפט סי' רס"א) דאבידה מדעת, כגון המניח כיסו ברחוב, כל מי שירצה זוכה בו. והקשו עליו מהא **דבבא קמא** (כז:) 'זרק כלי מראש הגג, ובא אחר ושברו במקל' דשקיל וטרי הגמרא אי השובר חייב או פטור, ועיין שם בפרש"י שמפרש 'זרק כלי, בעל הכלי, ולכאו' להטור הנ"ל הרי נעשה הפקר, ויכול כל מי שירצה לזכות בו, וכל שכן שהשוברו פטור."

"והפשוט, שעד כאן לא כתב הטור שנעשו הפקר רק במניח כיסו ברשות הרבים, ולא איכפת ליה כלל מה שיעשה בו, אם יאבד או לא, ומשום הכי ס"ל שנעשים הפקר, אבל בזרק כלי שלו לשובו, די

באיש פלוני שהוא בן גרושה ובן חלוצה, אין אומרים יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו, אלא לוקה ארבעים".

"יש למצוא רמז לדברי הכופרים בגאולה ועונשם, על דרך מה שאמר הנביא ישעיה כה אמר ה' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה וגו' הן בעונתיכם נמפרתם ובפשעיכם שלחה אמכם (ישעיהו ג, א), ופירוש דברים אלו י"ל, דאמרו חז"ל כל מקום שגלו ישראל, 'שכינה' שנקראת כנסת ישראל, 'גלתה עמהם'."

"והנה זה כדוגמת אם שנשתלחה עם בניה מבעלה המלך, ויש בזה שני אופנים, או שהמלך כעס על הגבירה וגרשה עם בניה, ויהיה זה סימן שלא ישוב אליה עוד, ולא יחזירה עם בניה, או שהמלך כעס על בניו על שחטאו נגדו, ושלחם מעל פניו. ולכל יעזובם לכל פגע ולכל רע שלח המלכה האהובה לו עמהם לשמרם ולהחזירם למוטב, וזה סימן להם שרוצה להחזירם לביתו, כיון שודאי לא יעזוב את המלכה לעולם."

"וכאופן הב' הוא ענין גלות השכינה עם ישראל וכו', וזה מאמר הנביא להמתיישים מן הגאולה, 'אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה' וכי אמכם גרשתי, הלא בפשעיכם שולחה אמכם, להיות לכם לאומנת, וזה לכם לאות שלא אעזוב אתכם לעולם, דלו עזבתי אתכם לא הייתי שולח אמכם האהובה לי, ואשר לא חטאה נגדי עמכם."

"ולכן, הכופרים בגאולה אומרים על עם ישראל שבן גרושה הוא, שנתגרשה אמו, וזה לאות שנעזב לעולם, וכן אומרים שבן חלוצה הוא וכו'. וזה הרמז, כיצד העדים נעשים זוממים, איזו עדים נעשים זוממים ודוברי שקר, האומרים מעידים אנו באיש פלוני הידוע, שהוא עם ישראל, שבן גרושה ובן חלוצה הוא, אלו עדים נעשים זוממים על ידי עדים נאמנים שהעיד לו הקב"ה, כדכתיב וְאֶעֱיֵדָה לִי עֲדִים נְאֻמִּים (ישעיהו ח, ב) שישבי את שבות עמו, ואז יגלה לעין כל חי, כי עדות שקר דברו אשר אמרו שגרש או חלץ הקב"ה לנסת ישראל ולא ישיב אותה עם בניה עוד."

"ועל עונש הכופרים בגאולה אמר, אין אומרים יעשה זה בן גרושה ובן חלוצה תחתיו, אלא לוקה, וגם בזה יש רמז למה שאמר הנביא ישעיה וְאֶתֶם עֲזָבִי ה' הַשְּׂכָחִים אֶת הַר קְדִשִׁי וְגו' לִכֵּן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה עֲבָדֵי יֹאכְלוּ וְאֶתֶם תִּרְעְבוּ וְהִנֵּה עֲבָדֵי יִשְׁתּוּ וְאֶתֶם תִּצְמְאוּ וְהִנֵּה עֲבָדֵי יִשְׁמְחוּ וְאֶתֶם תִּבְשְׁוּ (ישעיהו סה, יא-ג), ופי' האלשיך הק', דרצה לומר שיהיה לעוזבי ה' עונש בעוה"ז על ידי שיראו עבדי שיאכלו וישתו וישמחו ויכוו מטובתם וכו', ויהיה להם בזה עונש כפול, שלא בלבד שירעבו אלא שרואים עבדי אוכלים ושמחים. וזה מרומז באין אומרים יעשה זה בן גרושה ובן חלוצה תחתיו, שלא יהיו הכופרים נדונים להיות כבן גרושה או בן חלוצה לבית אביו עוד, ובל יראו בטובת המאמינים, אלא לוקה על ידי שישבו עמהם וכו'."

"ובזה נסיים אשרין מסכת מכות שנכנסת בעדים זוממים שכופרים בגאולה, ויצאת בעדים נאמנים על נחמת ציון וגאולת ישראל, בבא"ס". עכ"ד הנפלאים.

ועפי"ז אפ"ל, שהקב"ה חפץ להראות לכלל ישראל שאע"פ שהולכים עכשיו לגלות, אעפ"כ השכינה תלך עמהם, ולא יפקיר אותם ח"ו, לכן דוקא בשעת צרה ההיא, נשאר הכרובים מעורים זה בזה, כדי להודיעם שעדיין חיבת המקום לכלל ישראל, ובוזה יהיו מובטחים לחזור מן הגלות, וכדברי הערוך לנר הנ"ל.

ויש בזה לימוד עצום לכל איש ישראל לדעת שכאשר השי"ת מביא עליו צרות ומועקות רח"ל, ומזדמנים לו נסיונות ומהמורות נפש קשות, שלא יהיה כרשע הבעוט ביסורים ומואס בהן בעזות מח, ולא יטה לחשוב

שמטרותם להכותו על לא דבר, וגם לא יעלה על לבו הרהור שהקב"ה הסתיר פניו ממנו, ואינו חפץ בו, אלא יקבלם באהבה ובדומיה, וידע שכל אלו באים לו במשפט ובמידה ולא לחינם הם, כי אם פרי מעלליו שחטא ושגה במעשיו, ומטרתם לצרף ולזכך את לבו מרוח הטומאה שהדביק בו.

ויתרה מזאת יתבונן, שדוקא הזמנים הקשים שנקבצו עליו טמון בהם גם טובה גדולה, שהרי הם יכולים לשמש כאמצעי להתעלות יותר בעבודות ה' ולהתקרב יותר לעבודתו, והיינו כאשר יצדיק עליו את הדין באמונה כי את אשר יאהב ה' יוכיח על ידי יסורים ונסיונות, ועל ידי כך יזכה באמת להתחזק במידת האמונה בתמימות, ולבוא להתרוממות והתגדלות בקרבת אלוקים יותר מן הרגיל.

וכדי שיהיה עומד במצב זה שלא ימעד מכל נסיון ולא יבעט בכל צרה שתבא עליו, צריך שיכין את נפשו לחיות חיי אמונה בכל מצב, ולהתרגל ליישר את מבטו הכללי בחיי היום יום שלו, שבכל מאורע מן המאורעות הקורות אותו יסתכל בראיה ברורה ובשכל ישר ונוכח שהכל נעשה ומתהווה מאת הבורא יתברך שמו, ולכל פרט ופרט ישנה מטרה מסוימת, וכשמתרגל לחיות תמיד במהלך מחשבה כזו אזי פועל בעצמו שגם בשעת צרה יוכל להסתכל במבט ישר ולהתעמק באמיתיות הענין לשם מה ובעבור מה עשה לו ה' ככה, ולחשוב מחשבות לדעת מה זה ועל מה זה נקרה לו זאת המועקה, ועל ידי כך להבין את המטרה האמיתית שלשמה נשלח לו נסיון זה מן השמים, וממילא לעשותה כלי וסולם להתעלות ולהתקרב אל ה'.

אבל אם ח"ו אינו מרגיל את נפשו ללכת בדרך זו ורגיל לבעוט ביסורים ולמאס בצרות שהקב"ה מביא עליו ח"ו, וכאשר נקרה לו מקרה בלתי טוב הריהו מתמרמר כלפי שמיא על שהורע לו ככה, ואינו חפץ לאחוז בדרך האמת ולהתבונן כהוגן במעשיו, זה האיש עלול לאבד את אמונתו הטהורה ויכולה היא להתרופף ולסור מאתו, ובודאי שלא יוכל לעולם לנצל את היסורים כאמצעי להתעלות, ולא ידע איך להשתמש בהם לטובה, כי הלא אינו בר הכי לפשפש במעשיו להתחרט על עוונותיו.

"...ויתרה מזאת
יתבונן, שדוקא
הזמנים הקשים
שנקבצו עליו טמון
בהם גם טובה גדולה,
שהרי הם יכולים
לשמש כאמצעי
להתעלות יותר
בעבודות ה'
ולהתקרב יותר
לעבודתו, והיינו
כאשר יצדיק עליו
את הדין באמונה..."

« הזמנים הקשים יכולים לשמש כאמצעי להתעלות »

מן הראוי לציין לדברי השל"ה הקדוש (בפרשת בלק) הדין במאמר עמוק ונפלא, אודות הסיבה והמשמעות של חורבן בית המקדש הכואב והנורא, וז"ל: "דעו, כי אין רע יורד מן השמים לאומה הישראלית, כי בנים הם לה, ואף שחרה אף ה' בהם בחורבן המקדשים וצרות ישראל והגלייתם בין האומות, הכל היא לטובתם, וכאשר ייסר איש את בנו ה' מייסרנו, והכל לטובתנו, להזדכך בכור האומות, לכלות חטאת ופשע, להיות זכים בלי שמרים, בלי סייגים, רק אור בהיר לעתיד, כי היסורים ממרקים וגם מביאים לידי תשובה."

"ואז יקום בנו, ארוממך ה' כי דליתני (תהלים ל, ב). ולו שני פירושים, לשון דלות, ולשון התרוממות. כי הדלות, שהן הצרות, הן סיבת ההתרוממות, וגורמות להיות יתרון אור ותוספות ממה שהיה, ויתרון האור הזה יבוא מהחושך (ע"פ קהלת ב"ג), כי במחשכים הושיב כדי שיצא אור גדול מהחושך, וכמו הדם המתהפך לחלב שהוא לבן, כן יהפוך ה' את הקללה לברכה, כי הקללה עצמה תיהפך לברכה."

"**וחורבן** בית המקדש הוא גורם בניינו, כי גרם להיות תם עונך בת ציון (איכה ד, כב) ואז יבנה בית המקדש הגדול שהוא בניין בית העולמים הנצחי. ועל כן נוהגים בו כבוד בחורבנו כפי שהיו נוהגים ביישובו, כי החורבן סיבת הבניין הנצחי, והוא בבחינת סותר על מנת לבנות במקומו. וצום הרביעי (י"ז בתמוז) וצום החמישי וגו' (תשעה באב) יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמגעים טובים וגו' (זכריה ח, טו), עכ"ל."